N°. 39. 1835.

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig- en Wetenschappelijk Nieuws-Blad.

Zondag en Maandag 15 en 16 Februarij.

LATERE BERIGTEN DER VORIGE COURANT.

BREDA. — In den belgischen senaat zijn [illegible] de beraadslagingen over het budget van [illegible] geopend. [illegible] de geheele discussie in deze zitting heeft over eene som van 10,000 franken geloopen, aan de leeraars van de engelsche kerk toegelegd. Door onderscheiden leden, als de heeren *van Hoobrouck de Mooreghem, de Merode, d'Anzemburg* en *de Robiano* werd voor de verwerping van dit artikel gesproken, op grond aan den eenen kant, dat nagenoeg geen enkele Belg die eerdienst beleed, aan den anderen, dat zoo men deze eerdienst bleef bezoldigen, andere die het nog niet waren, gelijk bijv. die van den abt *Helsen*, op hetzelfde voorregt aanspraak hadden. De heeren *Vilain XIIII*, *Engler*, *d'Aerschot*, *Duval* en *de Baillet* spraken daarentegen voor de toelage, en betoogden dat het van eene goede staatkunde was, den Engelschen in Belgie de gelegenheid tot het uitoefenen hunner godsdienstpligten evenzeer te verleenen als aan de overige protestanten en de joden, terwijl de *graaf d'Andelot* meer bijzonder in het oog deed vallen, dat men, met het weigeren der toelage, aan de geruchten zou voedsel geven, die er buitenaf wegens de in Belgie heerschende onverdraagzaamheid liepen. De commissaris van het bestuur ter verdediging van het budget, *Dellafaille*, trachtte van zijn kant het geuit gevoelen te wederleggen, dat men, met de engelsche leeraars te bezoldigen, ook de nieuwe eerdienst van den abt *Helsen*, of van elken anderen die eene nieuwe leer opwierp, zou moeten ondersteunen; er bestond ten deze volgens hem geen punt van vergelijking.

De belgische afgevaardigden hebben gisteren hunne langwijlige discussien over de gemeentewet voortgezet.

— Door de Gentsche fabrikanten is voor een paar dagen aan de belgische bewindslieden en aan de leden der beide kamers een antwoord toegezonden op het adres, in de maand December ll. door eenige brusselsche handelaars bij de kamer van afgevaardigden ingediend. In dit stuk worden de berekeningen en redeneringen der brusselsche commissionnairs in vreemde goederen stuk voor stuk wederlegd, en gaat het antwoord voorts van eenen geleibrief van den president en den secretaris der Gentsche deputatie voor de belangen der katoen-industrie vergezeld, waarin zij de redenen ontvouwen, waarom zij vermeend hadden, na al de sedert vier jaren gegevene inlichtingen, aan het jongste, van wegen een lid der commissie voor de nijverheid, na het inkomen van bovenvermeld adres, geprovoceerd quasi nieuw onderzoek, geen gevolg te moeten geven.

— Te Antwerpen waren gisteren genoteerd: Belg. 99½,100; Nap. 90¼; Sp. perpet. 45⅞; 3 pCt. 27¼; Cortes 45⅝,¾; Uitgest. 15¾; Braz. 85.

F R A N K R IJ K.

PARIJS, den 11den Februarij.

De heer *Sebastiani* vertrekt, zoo men verneemt, morgen naar Londen. Een der mederedacteuren van het *Journal des Débats*, de heer *Bourqueney*, is tot eersten secretaris van ambassade aldaar benoemd.

— Van de Spaansche grenzen schrijft men, dat er op den 2den dezer een ernstig gevecht heeft plaats gehad tusschen het korps van den generaal *El Pastor* en eenige bataillons insurgenten door *Zumala Carreguy* aangevoerd. *El Pastor* had in last een aanzienlijk transport naar Vittoria te geleiden, doch werd te Berrara door den vijand overvallen. Het schijnt dat hem, toen hij op het punt was van te moeten wijken, de generaal *Espartero* te hulp is gekomen, en de insurgenten het onderspit hebben gedolven. Den volgenden dag is de strijd echter hervat, en zijn de troepen der koningin, op hunne beurt, met achterlating van een gedeelte van het transport, tot Villafranca teruggedrongen.

De reserve-divisie, die de blokkade van Elisondo heeft doen opbreken, moest onmiddellijk deze plaats weder verlaten hebben, om de insurgenten te vervolgen, doch deze hebben zich in kleinere korpsen verdeeld, en zijn langs verschillende wegen hunnen vijand ontkomen.

Men beklaagt zich bij de meeste der berigten van de grenzen, dat de aanhangers van don *Carlos*, zoo wel uit Frankrijk als langs den zeekant gedurig van krijgs- en mondbehoeften worden voorzien, en zulks geeft aan de oppositie-bladen aanleiding, om zich over gebrek aan toezigt, doch meer nog over de zoogenaamde trouweloosheid van het Engelsch ministerie te beklagen, dat zoo het heet, het viervoudig verbond wil naleven, maar niet te min allerlei [illegible] zoo op eigen grondgebied als elders onverhinderd [illegible]. Onder de bewijzen die men daardoor bijbragt behoort, [illegible] uit de Hollandsche havens een wel toegerust [illegible] alle krijgsbehoeften [illegible], en met den [illegible] zoon van don *Carlos* aan boord, naar de Spaansche kust zal vertrekken.

— De verantwoordelijke redacteur van de *Gazette de France* is andermaal tot eene gevangenisstraf van drie maanden veroordeeld.

— De fondsen waren heden (11 *Februarij*) genoteerd: 5 pCt. kont. 108,65; op tijd 108,80; 3 pCt. kont. 79; op tijd 79,15; Nap. rent. kont. 95; op tijd 96,05; Sp. perpet. 44¼; 3 pCt. 27⅝; Cortes 43⅜.

N E D E R L A N D E N.

BREDA, den 14den Februarij.

Naar men verneemt heeft Zijne Majesteit, bij besluit, het departement der opperhoutvesterij gemagtigd, om aan de bij Hoogstdesselfs besluiten begunstigden met de vrije jagt voor zich en hunne jagers, die persoonlijk van de uitoefening der jagt geen gebruik maken of geen jagers houden, tot hunnen staat, stoet of gevolg behoorende, ten name van geschikte en der administratie aangename personen, vrije akten af te geven; zullende deze personen niet geacht worden betrokken te zijn onder de bij de wet op het personeel genoemde jagers, zoo lang zij niet in lijf- of huisdienst of tot den staat, stoet of het gevolg behoorende zijn.

— Naar men verneemt zal op aanstaanden woensdag, 18 dezer, in het gebouw der Maatschappij *Felix Meritis* te Amsterdam, de plegtige uitreiking der eereprijzen bij het departement teekenkunde plaats hebben, en bij die gelegenheid eene redevoering gehouden worden door den Hoogleeraar Mr. *C. A. den Tex*, honorair lid dier Maatschappij.

— Van den Helder wordt dd. 10 dezer gemeld, dat, ten gevolge van het hooge water, van de buitenvelden, de Kwelder en de Zanddijk een gedeelte lage grond was overstroomd, waardoor acht paarden waren weggespoeld en eenige derzelve op de Heldersche stranden aangedreven.

— Het Londensche dagblad *Albion* behelst het volgende berigt:

» Men deelt ons de onderstaande tijding uit Batavia mede, die door het Nederlandsche schip *de Hoop van Alblasserdam*, den 11den October van Batavia vertrokken, is aangebragt:

» Gisteren morgen heeft alhier eene hevige aardbeving plaats gehad, die verder landwaarts in veel, maar alhier slechts weinig schade veroorzaakt heeft. Een gedeelte van het paleis van den Gouverneur-Generaal is ingestort, zonder dat evenwel de bewoners letsel ontvangen hebben. Dertig mijlen landwaarts in is een berg ingestort, waardoor een geheel dorp bedolven is.”

Tot op dit oogenblik zijn alhier te lande geene latere Javasche Couranten dan van 4 October ontvangen, en ontbreekt het dus aan tijdingen, waaraan men de juistheid van het bovenstaande zou kunnen toetsen. Het schip *de Hoop van Alblasserdam* was, blijkens de Javasche Courant van 1 October, op den 25sten September van Sourabaya vertrokken, om, alvorens naar Rotterdam af te zeilen, Samarang en Batavia aan te doen.

— Van wege het Portugeesch consulaat te Londen is bekend gemaakt, ten gevolge van een besluit der Koningin van Portugal, dat de haven- en ankergelden worden opgeheven, voor eenigen tijd aan alle vreemde schepen opgelegd, die te Madeira ankerden, zonder ladingen wijn in te nemen.

— Men heeft berekend, dat in het jaar 1833, hetwelk zelfs niet als het ongunstigste kan worden aangemerkt, omtrent 800 Engelsche koopvaardijschepen zijn vergaan of gestrand, hetgeen omstreeks een *dertigste* gedeelte der handel-marine van Engeland en deszelfs kolonien is.

— Van den 15den december tot den 15den januarij zijn te Keulen en in de nabijheid aangekomen 400 geladen schepen en afgevaren. Onder de eerste waren drie van Amsterdam met [illegible] centenaars en twee van Rotterdam met 10,069 centenaars. De nederlandsche stoombooten hadden aangebragt 929 centenaars. Uit Holland waren voorbijgevoerd: naar Mentz 9517 centenaars, naar Manheim 7,846 centenaars en naar Coblentz 2799, te zamen 20,162 centenaars.

— Men schrijft uit Hilburghausen van 7 februarij hetgeen volgt:

Ook hier heeft in den nacht van 5 op 6 dezer een hevige storm gewoed. De gansche stad scheen door het onweder als in vlam te staan. Omstreeks ten 3 ure vloog de bliksem in den toren der stadskerk, veroorzaakte daar brand en liep vervolgens het [illegible] gebouw langs. Na vele moeite gelukte het den brand te [illegible]

[illegible] NOOV[illegible]

— Gelijk wij gemeld hebben is door den graaf *Vilain XIIII*, in de zitting van woensdag der belgische afgevaardigden, eene nieuwe petitie van de Gentsche fabriek-arbeiders overgelegd, hem door een groot aantal derzelve, bij wijze van deputatie, ter verdere bezorging in handen gesteld, waarin met ernst in 't belang van den fabriekstand, op eene spoedige afdoening van de hangende kwestie de katoen-industrie betreffende werd aangedrongen. De *Messager de Gand* deelt omtrent het opmaken en [illegible] van dit verzoekschrift hoofdzakelijk het volgende mede: Op den middag, wanneer de werkplaatsen gewoonlijk ledig zijn, had een groot aantal fabriekarbeiders zich op de nieuwe wandelplaats, nabij de Brugsche poort verzameld. Aldaar hadden eenige de meesterknechts de arbeiders onder het oog gebragt, dat sommige lieden en dagbladen twijfel over de echtheid hunner klagten hadden zoeken te werpen, verspreid, dat hunne meesters en werkbazen hen daartoe zouden genoopt hebben, dat men kinderen en aan de fabrieken vreemde lieden kruisjes had laten zetten, dat eindelijk hunne pogingen om werk en brood slechts openbare blijken hunner gezindheid voor Koning *Willem* waren, enz. Men moest derhalve eene nieuwe petitie opmaken en den gouverneur in handen stellen, en hem betoogen dat de klagten wel degelijk uit den boezem der werklieden, zonder vreemden invloed voortkwamen, en men alleen door behoefte en gemis aan werk tot dezelve werd aangedreven. Na deze toespraak werd door de werkbazen de diepste rust en orde aanbevolen, en begaf men zich, de petitie opgemaakt zijnde, ten getale van omtrent 2000 (de graaf *Vilain XIIII* sprak in de kamer van slechts een 300tal) op weg naar het hotel van den gouverneur, die echter afwezend was, en wijl geen ander bevoegd ambtenaar zich daar bevond, was men genoodzaakt de petitie aan den portier af te geven. Zie hier overigens den inhoud van dit met aandrang gesteld stuk

Mijne Heeren de Afgevaardigden!

» Dertig duizend arbeidslieden hebben U hunnen nood geklaagd. Gij zijt hen niet ter hulpe gekomen; gij hebt zelfs hunne woorden niet geloofd, en hen behandeld als bedelaars, die voor het oog valsche wonden vertoonen, om een medelijden dat zij onwaardig zijn op te wekken.

» Zij lijden desniettemin, en elke dag die voorbij gaat verzwaart hun lijden, doch de ellende heeft hen nog niet dermate verstompt, dat zij niet zouden inzien, dat de toekomst hen nog meer dan het tegenwoordige bedreigt.

» Zij zien zich derhalve genoodzaakt hunnen toestand na te gaan, U zelven regtstreeks af te vragen, waarom zij van de bescherming verstoken zijn, die de staat aan al zijne kinderen verleend.

» Het gezond verstand, het eenvoudig rede-licht hadden hun gezegd, dat wijl 's lands fabrieken genoeg koopwaren voor de behoeften van het land opleverden, het zeer natuurlijk was, dat men daaruit de door vreemden gefabriceerde goederen uitsloot; dit zocht niet in het minste schroomden, de onze af te wijzen. Zij beeldden zich in, dat zoodra het voor de belanghebbende partijen bewezen was, dat zulk een eenvoudige en billijke maatregel den ondergang der belgische fabrieken voor konde komen, dezelve door diegenen, welke belast zijn met voor de belangen van Belgie te waken, zoude zijn genomen geworden.

» Sedert hebben zij vernomen, dat hoogwijze redenaars hadden betoogd, dat zulk een gemakkelijk geneesmiddel met de voorschriften der wetenschap niet overeenstemde; en dat de groote reden eener voor ons zoo hoogst noodlottige meening daarin bestond, dat, aangezien het verbod van vreemde koopwaren den inlandschen fabrikaten eene hoogere waarde moest geven, het algemeen der verbruikers zich zoude bezwaard vinden, ten voordeele eener bijzondere klasse van het volk.

» Hadden de fabriek-arbeiders eveneens het regt van eenen afgevaardigde in uw midden te zenden, hun gelastigde zou zonder woordenomhaal, niet kunstmatig, maar naar waarheid en met goede trouw tot u zeggen:

» » Het getal der belgische fabriekanten is aanmerkelijk genoeg, dat de tusschen hen bestaande onderlinge concurrentie, den goedkoopen prijs der koopwaren genoegzaam waarborgt; en al ware het, er eens anders mede gesteld, zou het dan eene zoo buitengewone zaak zijn, de massa der natie eenigzins te bezwaren ten voordeele van eenige van derzelver leden? Wanneer gij om u heen ziet, ziet gij dan de opbrengst der op de voorwerpen van eerste behoefte gelegde belastingen niet strekken, om het gemak en het weeldegenot aan eenige bevoorregten te verleenen?

» » Vindt men geen landen, waar al degenen die iets bezitten, belast worden, om in de behoeften derzulken te voorzien, die niets bezitten en geen middel van bestaan hebben?

» » Laat de nijverheid in Belgie te gronde gaan, dat gedane noodlottige voorspellingen eens vervuld worden, en vijftig honderd duizend werklieden, zonder arbeid, zullen u om brood vragen, en wanneer de waarheid u dan te laat de oogen opent, dan zult gij met siddering de noodzakelijkheid eener armen-taks moeten erkennen.

» » Dan eerst zoude de massa zich bezwaard vinden ten behoeve der ongelukkigen, welke gij tot de ellende hebt veroordeeld; dan zou het voorgewend kwaad, dat nu voor de probibitie verschrikt, verwezenlijkt worden; doch met dit onderscheid, dat gij aan mannen, wier hart wel geplaatst is, het onteerend en tot zedeloosheid leidend bedelbrood toewierpt, in plaats van den arbeid te begunstigen, die hoe zwaar hij valt, den mensch nogtans het gevoel zijner waardigheid laat.

» » Kan men keus twijfelachtig zijn, tusschen een bezwaar voor het land om arbeid te geven, en een bezwaar, onder den vorm van armen-taks voor den armen?"

» Mijne heeren, de afgevaardigden, deze taal wordt door de arbeidslieden begrepen en zij zeggen tot u: Wij willen geen armentaks; wij zijn voor den arbeid geschikt; geeft ons werk, en vergeet niet dat u de opdragt niet gegeven is, om de belangen der vreemdelingen voor te staan, maar om uwe medeburgers het welvaren te doen blijven genieten, dat hunne vaderen genoten, en waarop zij met regt in een zoo rijk en schoon vaderland aanspraak maken.

» En gij, mijne heeren, ook gij zult inzien, dat er een einde moet gesteld worden aan die vermoordende vertragingen; dat ieder verwijl een stap nader naar den afgrond is, en dat eindelijk Belgie het behoort te weten, of zijne vertegenwoordigers den schoonsten tak zijner nijverheid al of niet veroordeeld hebben om te gronde te gaan."

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 11den Februarij.

Uit Wandsbeck bij Hamburg wordt van den 6den dezer gemeld, dat gedurende den afgeloopen herfst de groote weg van Hamburg naar Lubeck zeer onveilig is gemaakt door eene bende gaauwdieven, die er zich op toelegde om koffers van reiswagens af te snijden, en nu en dan ook vrachtwagens beroofde. Langen tijd waren de pogingen om deze misdadigers op het spoor te komen, vruchteloos gebleven; maar eindelijk was de Hamburgsche politie er in geslaagd om een deel der bende gevangen te nemen. De hoofdmanlen, die zich eerst door de vlugt gered hadden, waren dezer dagen van elders gevankelijk te Hamburg binnengebragt. Genoemde weg was thans weder geheel veilig.

— Men wil dat de bezwaren welke tot heden de toetreding dezer stad tot het pruissische tolstelsel verhinderden, thans geheel zijn uit den weg geruimd. Eenige onzer dagbladen verzekeren daarenboven, dat er onderhandelingen met het Fransche gouvernement zijn geopend, om tusschen dit rijk en de Duitsche staten een handelsverdrag daar te stellen.

— Terwijl in de berigten uit Rome van den 29sten Januarij, gezegd wordt, dat dom *Miguel* waarschijnlijk die hoofdstad weder zou verlaten, omdat de Heilige Stoel onderhandelingen met de Koningin van Portugal had aangeknoopt, wordt thans, van elders vermeld, dat die Vorst reeds den 25sten heimelijk uit Rome vertrokken was. Men vermoedde, dat hij zich te Civita-Vecchia of in eene andere Italiaansche zeehaven had ingescheept, met oogmerk, om hier of daar in Spanje of Portugal te landen. Sommigen brengen het heimelijk vertrek van dom *Miguel* in verband met de uitrusting eener kleine onderneming ten zijnen behoeve, die gezegd wordt te Livorno plaats te hebben. Zij meenen verder, dat men trachten zal de daarvoor aangeworvene manschappen in den omtrek van Cadix aan wal te zetten, alwaar steeds woelingen in den zin der Carlisten plaats hebben.

— Over Triest heeft men berigten uit Athene ontvangen tot den 9den januarij, vermeldende dat alles daar nog in verwarring was, ten gevolge der verplaatsing van het gouvernement. De staatsraad *v. Kobell* is ernstig ongesteld geweest, en daar de generaal *von Heideg ger* mede nog altijd lijdende was, rustte de zorg van het bestuur geheel op den graaf *v. Armansperg*.

— De Grieksche bevolking van Rusland heeft, in den loop van het jaar 1833, de navolgende statistische bijzonderheden opgeleverd: In de gezamenlijke 45 kerkelijke districten zijn 1,845,045 kinderen, waaronder 942,836 jongens en 902,209 meisjes geboren. Er stierven 1,545,291 menschen, en wel 779,140 van het mannelijke en 766,151 van het vrouwelijke geslacht. Er zijn dus 299,754 menschen meer geboren dan gestorven. Gehuwd werden 361,[illegible] paren.

VOORZIGTIGHEID.

Het is nog niet lang geleden, dat wij ons gevoelen gaven over de in onze Grondwet bestaande ontstentenis eener stellige bepaling van den termijn, binnen welke een tot wet aangenomen ontwerp behoorde te worden afgekondigd en ten uitvoer gelegd; weinig dachten wij dat een dergelijk onderwerp in de Duitsche Staten aanleiding zoude geven tot botsingen in den staat, welke wij tot ons nut en leering niet kunnen nalaten onder de aandacht onzer geachte lezers te brengen, opdat de gulden regel van den onsterfelijken CATS: *Die zich spiegelt aan anderen, spiegelt zich zacht*, bij voortduring onder ons vereerders en opvolgers moge vinden. — Er zijn voorzeker zeer gewigtige redenen geweest, die aan de Commissie ter redactie der Grondwet van 1815 de bepaling hebben doen stellen, *dat de tijd der afkondiging en van het verbindende der wet, bij de wet zelve zou geregeld worden*; die alzoo aan de *wetgevende magt* eene vrijheid heeft gelaten, welke, in sommige tijden of bij enkele omstandigheden, daaraan boven *een beperkend grondwettiglijk voorschrift* de voorkeur noodzakelijk moet geven. Maar eene dergelijke vrijgevigheid der Grondwet, zal ook altijd behoorlijk moeten worden in het oog gehouden, zullen er niet uit derzelver veronachtzaming even zoo geduchte en misschien ergere gevolgen te wachten staan, dan eene volkomen stellige tijdsbepaling soms zoude kunnen doen ontstaan. Onze verlichte staatsman HOGENDORP heeft niet geaarzeld die ontstentenis een *gebrek* te noemen, en wij schroomen niet te erkennen, dat wij overhellen tot 's mans gevoelen; doch wij zouden niettemin huiverig zijn, om de uitvoerende magt, zoo als men die noemt, — wij zeggen gewoonlijk het Bestuur — aan handen te leggen, vooral wanneer niet te gelijk

die bepalingen eenig alternatief aanbieden, misschien zoude de bepaling, *dat elke wet binnen drie maanden, nadat een ontwerp tot wet zoude zijn aangenomen, zoude behooren te worden ten uitvoer gelegd, tenzij er eene andere tijdsbepaling voor derzelver kracht van verbinding in de wet zelve zoude worden gevonden*; onzes erachtens, het onvolledige der huidige Grondwettelijke bepaling wegnemen, en te gelijk het moeijelijke en gevaarlijke, dat soms eene te stellige bepaling zou kunnen opleveren, gemakkelijk uit den weg ruimen. Vooral uit zoude het onzekere en willekeurige, althans het al te vrijmagtige, om de afkondiging of het ten uitvoer leggen eener wet *alleen* van het goeddunken van het Bestuur te laten afhangen, wijsselijk bepaald worden, indien er eene slotbepaling mogt worden bijgevoegd, inhoudende: *dat bij gebreke van afkondiging en van het ten uitvoer leggen binnen den vastgestelden tijd, de wet zoude worden gehouden voor vervallen.* Wat toch geeft meer botsingen in den Staat dan *willekeur?* Die *willekeur*, – die echter niet met betamelijke en voor het Hooge Bestuur in elken Staat allernoodzakelijkste *vrijmagt* moet verwisseld worden, – zal ieder staatsburger, zoo veel mogelijk is, helpen weren, en indien door ingeslopene misbruiken, de heilzame bepalingen eener Staatswet mogten zijn uit het oog verloren, of miskend, of verkeerd begrepen, dan zal hij het van zijnen pligt moeten achten, dat heilzame dier bepalingen wederom in het geheugen terug te roepen, opdat in het vervolg daarvan een nuttig en gepast gebruik worde gemaakt.

Zouden deze gedachten wel als ontijdig of ongepast, of wil men als nutteloos en overbodig, kunnen gewraakt worden, wanneer wij onder de oogen hebben de tegenwoordige geschillen, welke de Keur-Hessische Stenden en de regering aldaar verdeeld houden; geschillen, die, welke ook de bedoelingen dier Regering zullen wezen, altijd te betreuren zijn? Met leedwezen hebben wij die twisten over het ten uitvoer leggen der wet op de gemeente-besturen in dat Rijk bespeurd; want het ontwerp tot wet van den staat verheven zijnde, gelooven wij het ten uitvoer leggen derzelve als pligtmatig; en men zou de waarachtige betrekkingen tusschen Regering en vertegenwoordiging grovelijk moeten miskennen, indien dit met grond kon betwist worden. Ware het tot wet voorgedragen ontwerp als gevaarlijk voor den staat te beschouwen, dan zoude de Regering, alvorens de aanneming tot wet, de Stenden hebben moeten ontbinden, en daartoe hadden de vroegere beraadslagingen dier vertegenwoordiging genoegzame stof opgeleverd; doch dat ontwerp eens wet geworden zijnde, zonder dat die wet zelve eenige vrijmagtige bepalingen voor het ten uitvoer leggen der wet aan het Bestuur verzekerde, of zonder het daarzijn van onvoorziene voorvallen of gebeurtenissen van hoogere magt, meenen wij dat men met alle regt het ten uitvoer leggen der wet mag vorderen. — De bedreigingen eener ontbinding der Stenden-vergadering en het willen doordrijven van een nieuw wetsontwerp, door de onmogelijkheid van de vorming eener nieuwe Stenden-vergadering, bij ontstentenis van gemeente-besturen, acht te stellen, kunnen niet dan de verderfelijkste gevolgen na zich sleepen, indien de Regering tot die ontbinding overging. Die ontbinding zoude zoo al geen misstap althans eene groote onvoorzigtigheid inhouden. Wat toch zoude het gevoelen der Natie zijn? Zoude men niet het weigeren van het ten uitvoer leggen eener aangenomen wet, kunnen beschouwen als eene eigendunkelijke daad der Regering? Zouden dan de Stenden niet alle verantwoordelijkheid, die uit eene botsing zoude voortvloeijen, van zich afweren, zoo het schijnt met regt en billijkheid? Zouden alle ware en trouwe vrienden van orde, alle voorstanders van billijke vrijheid, alle bezadigde verdedigers van eene gelijke verdeeling der oppermagt, als de grondslag van ware vrijheid en onafhankelijkheid, niet met reden beducht zijn, dat zij, die zoo gaarne zich als volksvrienden uitgeven, en die willen doen gelooven, dat alle vijandelijkheid en wrevel tegen de Regering en alle kwaadaardige beoordeeling van derzelver handelingen het onderscheidend kenmerk uitmaken van hunnen ijver en liefde voor de vrijheid en van hunnen afkeer van alle *usurpatie* van magt; – dat die, wanneer de misslagen des Bestuurs te hunnen nutte zullen weten aan te wenden, om hunne woelingen te kleuren, en om, voor hunne wanorde bevorderende plannen, smaak in te boezemen aan eene altijd wankelende volksmenigte, die of door ontwikkeling van magtbetoon (waarom deelen niet altijd uit edeler beginselen?) onting voor [illegible] regt verkrijgt, of door verleidelijke raadgevingen zich even gemakkelijk laat vervoeren, om eigen geluk en welvaart te vernielen, inhoudende het verstand niet die ontwikkeling heeft erlangd, waardoor men den waren aard der dingen juist leert onderkennen. Dat men zich toch wachte, om wapenen in de handen derzulken te geven, die op de puinhoopen van het volksgeluk het hunne trachten te bouwen; die altijd roepen om regten, maar pligten verzaken; die altijd roemen op de vrijheid, maar die zelven de dwingelandij uitoefenen; die altijd, ofschoon ongeroepen, de regten en belangen van anderen zeggen voor te staan, maar die eigene voordeelen vooral niet voorbijzien; die juichen bij elken luiden kreet der volksmenigte, maar die de dikwijls gesmoorde stem van gegoede en gezetene, van rustige en verstandige burgers verachten; in wier oogen alles, wat niet instemt in dien gezworen strijd tegen elk wettig Bestuur, slaafschheid en laakbare onverschilligheid omtrent het algemeene welzijn is, en die vasthoudendheid aan het bestaande en eerbiediging van verkregene regten als eene schandelijke instemming met ingeslopene misbruiken en als het voorstaan van geweldenarij en *privilegie* willen doen aanzien door de volksmenigte, om allen die niet gelijkelijk denken en handelen, prijs te geven aan volkshaat of aan verachting. De, hoewel aan ons vreemde, twisten in het Keur-Hessische, blijven in het algemeen ook voor ons nuttig en voordeelig, daar voorzeker niet te vergeefs de aandacht daarop zal zijn gevestigd geworden, om er de slotsom uit te trekken, dat VOORZIENIGHEID eveneens als goed regt altijd moeten staan op den voorgrond bij elke handeling van het Bestuur, zal de waardigheid en de zedelijke kracht, welke bij elke regering berusten moet, niet op eene schroomelijke wijze worden in gevaar gebragt.

B.

Letterkundige en Wetenschappelijke Nieuwstijdingen.

DUITSCHLAND. — De Duitsche dichtkunst, te oordeelen naar hetgeen daarvan in den laatsten tijd in 't licht is gekomen, kan zich niet beroemen thans op eene aanzienlijke hoogte te staan. Van 't geen er sedert geruimen tijd in dit vak van Letterkunde is uitgegeven, is er zeer weinig, 't welk zich boven het middelmatige verheffen kan. Het jaar 1836 heeft zich nog niet gunstiger ingesteld. Een treurspel *Polykrates*, van W. SCHNITZER, reeds in 1830 vervaardigd, maar nu eerst uitgekomen, verheft zich wel verre boven het kort te voren verschenen Treurspel met koren *Leonidas* van A. KASPER, maar laat desniettemin veel te wenschen over. Verre beneden het middelmatige is een dichtstuk in 6 zangen van C. F. VON ROHOHR, al draagt het, in navolging van de Grieksche *Batrachomyomachia* of Muizen- en Kikvorschenkrijg, den naam van *Kynalopekomachia*, of Honden- en Vossenkrijg. Dit dichtwerk is van eene ongemeene langwijligheid en het luimige is er geheel in mislukt.

RUSLAND. — Het bekende dichtstuk *Reinaert de Vos*, is in het Russisch vertaald en te *Moskou* uitgegeven.

FRANKRIJK. — Onder de mannen, die in de Heelkunde dien hoogen trap van volkomenheid hebben doen bereiken, waartoe zij zich in onzen tijd verheven heeft, behoorde eene eerste plaats aan GUILLAUME DUPUYTREN, geboren te *Pierre-Buffière*, (Dept. de la *Haute Vienne*), op den 5 Oct. 1778, wiens dood, op den 8 dezer voorgevallen, reeds elders, ook in dit Dagblad gemeld is. Het bekende gesticht *Hôtel-Dieu* te *Parijs*, aan welks hoofd hij sedert 1815 stond, heeft deszelfs vermaardheid in de geschiedenis der Heelkunst grootelijks aan hem te danken. In zijne klinisch-chirurgische lessen daar gegeven, ontwikkelde DUPUYTREN niet alleen het merkwaardige der voorkomende gevallen, maar knoopte daaraan zoovele belangrijke opmerkingen en waarnemingen vast, dat zijne voordragt steeds eenen schat van physiologisch-pathologische beschouwingen bevatte. Een gedeelte dezer waarnemingen is eerst openbaar gemaakt in eene nieuwe uitgave van SABATIERS *Médecine opératoire*, onder het toezigt van DUPUYTREN bearbeid, en de Klinische lessen door hem in de jaren 1831-32 gehouden, zijn vervolgens, door eene vereeniging van Genees- en Heelkundigen in 't licht gegeven, en ook in 't Hoogduitsch vertaald. Hij zelf heeft geen werk van grooten omvang uitgegeven, maar een aantal verhandelingen over verschillende onderwerpen, tot dit vak behoorende. DUPUYTREN heeft een aanzienlijk vermogen nagelaten, waarvan hij 200,000 franken heeft vermaakt aan de Geneeskundige Faculteit te *Parijs* tot het oprigten eener leerstoel voor de pathologische ontleedkunde, eene som tot het stichten van een gasthuis voor twaalf bejaarde geneesheeren. — De stedelijke Raad van *Bordeaux* heeft eene inschrijving geopend, om in die stad standbeelden op te rigten voor MONTAIGNE en MONTESQUIEU. — De boekhandelaar MERLIN, te *Parijs*, die, door zijne uitgebreide bibliographische kennis, en door de onbaatzuchtige wijze, waarop hij ter bevordering van kennis en wetenschap, iedereen met zijnen boekenschat en zijne inlichtingen van dienste stond, eene groote achting genoot, is den 29 Januarij overleden.

NOORD-AMERIKA. — In de zitting der Volksvertegenwoordigers der Vereenigde Staten van den 15 December, het voorstel zijnde in overweging genomen, om vier ledige vakken in de Rotonde van het Regeringsgebouw, door vier inlandsche schilders met historische tafereelen te doen beschilderen, heeft de Heer ADAMS voorgesteld, om het getal kunstenaars door te halen, daar hij twijfelde, of er wel vier inlandsche schilders, tot dit werk genoegzaam bekwaam, zouden gevonden worden. Een ander der leden, daarentegen, heeft daarop verklaard, te durven verzekeren, dat de Vereenigde Staten de rijkste waren in kunstenaars van alle landen van den Aardbodem (!). » ALLSTON, zeide hij, is de beste historie-schilder, SULLY de beste portret-schilder en GREENOUGH de beste beeldhouwer van de wereld (?), en ik zou er nog drie maal zooveel kunnen noemen." Een ander der Afgevaardigden telde daarop behalve de reeds genoemden, nog VANDERLIN, MOORE, CHAPMAN, PEALE, LESLIE, TRUMBULL, OSGOOD, WIER, AGATE en anderen op, en noemde deze allen kunstenaars, wier werken waardig

zouden zijn, het Capitool te versieren. Omtrent het gedane voorstel is geen besluit genomen.

AZIË. — Doctor MORRISSON, bekend door zijnen arbeid tot opheldering der Chineesche Taalkunde en door de uitgave van een Chineesch Woordenboek is den 1 Augustus des vorigen jaars te *Canton* overleden.

NEDERLANDEN. — De *Linnaean Society* te *Londen* heeft in hare vergadering van den 3 dezer, tot buitenlandsch Lid benoemd onzen kundigen landgenoot C. G. C. REINWARDT, Hoogleeraar in de Schei- en Kruidkunde aan de Hooge-School te *Leyden*. — Het merkwaardig hemelverschijnsel, 't welk wij over eenige maanden zullen te beschouwen hebben, de zoogenoemde komeet van HALLEY, heeft reeds aanleiding gegeven tot menigvuldige geschriften in andere landen, met name in *Duitschland*, als de *Beyträge zu einer Monographie des Halleyschen Kometen* van LITTROW, *die wahre und scheinbare Bahn des Halleyschen Kometen* van MÖBIUS, *die sogenannte Halley* van H. A. HERRT, en onderscheidene verhandelingen en berigten hier en daar verspreid, waaronder dat in de *Almanach de Gotha* vermelding verdient. Dat er onder dat alles rijp en groen zal zijn, was wel te verwachten, en van degenen, die vertalingen van buitenlandsche schriften bij ons in de wereld doen komen, was het niet te verwachten, dat zij in staat zouden zijn, genoegzame sterrekundige kennis te hebben, om over de waarde dier vele geschriften te oordeelen. Het was ondertusschen zeer te wenschen, dat er in onze taal met kennis van zaken over de verschijning der Halleysche komeet, een beknopt geschrift verscheen, waarin men alles vereenigd vond, wat de weetgierigen kon bevredigen, en misschien wel dezen of genen zwaarmoedigen gerust stellen, al leven wij dan ook niet meer in de tijden toen Paus CALIXTUS IV door het luiden der klokken de geheele Christenheid ter kerke riep, om voor de afwending der Turksche heerschappij te bidden, welke geloofd werd door deze zelfde komeet, bij hare verschijning in 1456, voorspeld te worden. De Heer F. KAISER Observator aan de Hooge-School te *Leyden* heeft die taak op zich genomen en volbragt in eene *Verhandeling over de komeet van Halley, hare vroegere verschijningen en de toekomstige in het jaar 1835.* (*'s Gravenhage* en *Amst.* bij de Gebroeders VAN CLEEF). Wij vermeten ons niet over de sterrekundige naauwkeurigheid van dit geschrift te oordeelen, maar dit kan gezegd worden, dat de oningewijde er hetgeen hij over de Halleysche komeet zou kunnen verlangen te weten, verstaanbaar en duidelijk zal vinden voorgesteld. Het werkje van den Heer KAISER komt ons bijzonder geschikt voor, om de verwarde denkbeelden op te helderen, welke er algemeen onder ons over de kometen nog heerschen.

Graanmarkt te Amsterdam.

VRIJDAG, *den 13den Februarij.*

TARWE. — Inlandsche, met redelijken handel, overige soorten in eenen doen: 129, 130 ℔ N. Vriesc. *f* 157, 160 bij partij; - 123 Oude dito niet mooi *f* 135; - 130 N. Gron. Hoogl. *f* 157; - 128 mindere dito *f* 147.

ROGGE. — Prijshoudende: 127 ℔ puike Wismar op zolder *f* 152; - 125 Drentsche *f* 144 zeilende; - 124 Munstersche *f* 144 zeilende.

GARST. — Meer in omgegaan: 98 ℔ Oldammer winter *f* 98; - 109 Mecklenburgs. *f* 112; - Ter-Schellinger zomer *f* 106.

HAVER. — In eenen doen: 77 ℔ Voer *f* 82; - 91 O. dikke *f* 100.

BOEKWEIT. — Zonder handel.

Beursprijs der Effecten, te Amsterdam.

VRIJDAG, *den 13den Februarij*

NEDERLAND. pCt.	laagste koers.	hoogste koers.	koers 4 en h. u.
Werk. Schuld 2½	55 7/8	56	55 15/16
dito dito 5	101 1/4	101 3/8	101 3/8
Uitgestel. dito.	1 5/16	1 5/16	1 5/16
Kansbill. dito.	25 15/16	26 1/8	26 1/8
Amort. Synd. 4½	96	96 1/8	96 1/8
Dito dito 3½	79 7/8	80 1/8	80 1/8
Schatkistbill. 6	101	—	
Oorlogslast. . 5	101 1/16		
Leening 1831. 6			
Hand.-Maats. 4½	105 3/4	106	
FRANKRIJK.			
Ins. Grootb. . 3			
ENGELAND.			
Dito p. 12 Aug. 3			
SPANJE.			
Certific. Amst. 5	46 1/16	46 3/16	46 1/8
Dito f 1000. . 5	27 5/8	27 1/2	27 7/16
Uitg. 3 pc. Sch. 5	15 9/16	15 3/4	15 3/4
Cert. B. Lond. 5	43 15/16	44	43 15/16
NAPELS.			
Certific. *L&R*. 5			
Dito *Falc.&C*. 5	92		
Leen. Lond. 1829			
RUSLAND.			
Obl. *Hope* 1828 5	103 3/4		
Dito 1833 . . 5	104 1/2		

pCt.	laagste koers.	hoogste koers.	koers 4 en h. u.
Cert. dito 1831/33 5	99 1/2		
Obl. te Lond. 5			
Cert. te Hamb. 5			
Ins. in Assig. 6	71 9/16	71 5/8	
Certific. dito. 6	71 3/4	71 7/8	
POLEN.			
Aand. L. fl. 300	125	125 1/4	
PRUISSEN.			
Dito dito R. 50.	113 1/2	113 3/4	
Neg. L. 1830. 4	100 1/2		
OOSTENRIJK.			
Aand. L. *f* 100.	266		
Dito dito 250. 4	425	426	
Metalliek. . . . 5	99 7/8		
Dito L. gen. . . 5	—		
Dito. 2½	55 1/4		
Obl. *Goll&C*. 5			
Dito. 4	91 1/2		
Ween. B. act. 3			
N. Ween. Aand.	716		
DENEMARKEN.			
Leen. te Lond. 3			
BRAZILIEN.			
Dito *Rotsch*. 5	85 1/4		
GRIEKSCHE			
Dito te Lond. 5			

VOCAAL- EN INSTRUMENTAAL CONCERT,

OP

Maandag den 16den Februarij 1835,

IN DE ZAAL *AMICITIA*, TE BREDA,

DOOR

L. DROUET,

EERSTE FLUITIST, EN DESZELFS ECHTGENOOTE.

DE AANVANG IS DES AVONDS TEN ZES URE.

DE INTEEKENINGS-PRIJS IS: VOOR EEN HEER *f* 1,50; VOOR EENE DAME *f* 1.

Programma.

EERSTE GEDEELTE.

No. 1. Ouverture.
» 2. Introductie en Rondeau op een Schotsch thema, gecomponeerd en uitgevoerd door den heer *Drouet*.
» 3. Air uit de Freischütz, van *C. M. von Weber*, gezongen door mevrouw *Drouet*
» 4. Fantaisie voor Piano en Viool.
» 5. Fransche Romance voor stem en fluit, door den heer en mevrouw *Drouet*.

TWEEDE GEDEELTE.

No. 1. Symphonie.
» 2. Dolce le Fantaisie voor stem en fluit, door den heer en mevrouw *Drouet*.
» 3. Fragment eener Symphonie.
» 4. Variatien voor de fluit, gecomponeerd en uitgevoerd door den heer *Drouet*.
» 5. Nieuwe Zwitsersche Aria's, gezongen door mevrouw *Drouet*.

De Toegang-Kaartjes zijn te bekomen en de plaatsen te bespreken aan opgemeld lokaal Amicitia.

*** De Heeren Officieren in de kantonnementen worden verwittigd, dat er op aanstaanden *Dingsdag*, den 17den Februarij, BAL zal gehouden worden, in de Zaal AMICITIA, in de Schoolstraat, te *Breda*.

STRAUSS,

Koninklijke Pruissische Geconcessioneerde Gezigtkundige en Brillenslijper uit *Aken*, is nog dadelijk te spreken in het *Hotel de Flandres*, bij Mejufvrouw NOOYENS, met zijne Verzameling van *PERISCOPISCHE GESLEPENE OOGENGLAZEN*, voor Bijziende, Geopereerde en Zwakke Gezigten, dezelve zijn ingerigt voor het gebruik bij Dag, bij Avond en tot het Vermaken van Pennen, die de oogen, niet alleen niet ondermijnen, maar zwakke oogen verbeteren. Ook zijn nog bij hem te bekomen TELESCOPEN, die de voorwerpen veel honderden malen vergrooten, de prijs van deze laatste is *f* 3 het stuk; ook SLIJPT hij Glazen en zet dezelve in Zilveren Schildpad en Gouden Garnituren.

Hij beveelt zich in de gunst van het geëerde publiek.

*** De Notaris VAN DE WERK, residerende te Zevenbergen, zal ten sterfhuize van HENDRIK VAN BAVEL, gewoond hebbende en overleden in den Oudlandschen Polder, onder Zevenbergen, op Vrijdag den 20sten Februarij 1835, beginnende des voormiddags om 9 ure, in het openbaar, *om kontant geld*, Verkoopen:

11 stuks PAARDEN, 29 stuks HOORNVEE, 4 WAGENS, 3 KARREN, PLOEGEN, EGGEN en alle andere Bouwgereedschappen, HUISMEUBELEN, benevens een menigte Gedorste en Ongedorste Granen.

Zegt het voort.

STOOMBOOT

VAN MIDDELBURG naar ROTTERDAM.

Februarij 1835.

Van *Middelburg.*	Van *Rotterdam.*
Zondag den 15, 's morg. 5 uur	Dingsdag den 17, 's morg. 6 uur
Donderd. » 19, » 5 »	Vrijdag » 20, » 8 »

*** W. MESSCHERT, Boekverkooper te Rotterdam, heeft uitgegeven en aan de Boekhandelaren in de voornaamste Steden verzonden:

1. LETTRE à Mr. Dl. SERRURIER, *Pasteur de l'Église Wallonne de Dordrecht*, au sujet de son sermon: » Sur l'attachement aux principes de la Réformation, considéré comme » le meilleur moyen de ne pas se laisser entraîner par les » erreurs, qui déchirent le sein de l'Église" par L. G. JANS, *Pasteur de l'Église Wallonne de Breda.* . . . *f* 0,50
2. DAGVERHAAL VAN JEAN MIGAULT, of Wederwaardigheden van een Protestantsch Huisgezin uit Poitou, ten tijde der herroeping van het Edict van Nantes. Naar een handschrift, onlangs gevonden in handen van eenen der nakomelingen van den Schrijver. Uit het Fransch vertaald door F. B. BUNNEN. . . . . *f* 1,80

Te BREDA, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.